Politiekantoor

Brakel

Schetsontwerp

27 11 2009

OO 1721 A

Inhoudsopgave

Inleiding
De Opgave
De Plek
Het Volume op de Plek
Het Ontwerp
Plattegronden en Organisatie
Zonering en Fasering
Vormgeving en Materialisatie
Doorsneden
Interieur van de Politie
Flexibiliteit
Duurzaam Bouwen
Aanbeveling

Bijlage: Plan van Aanpak

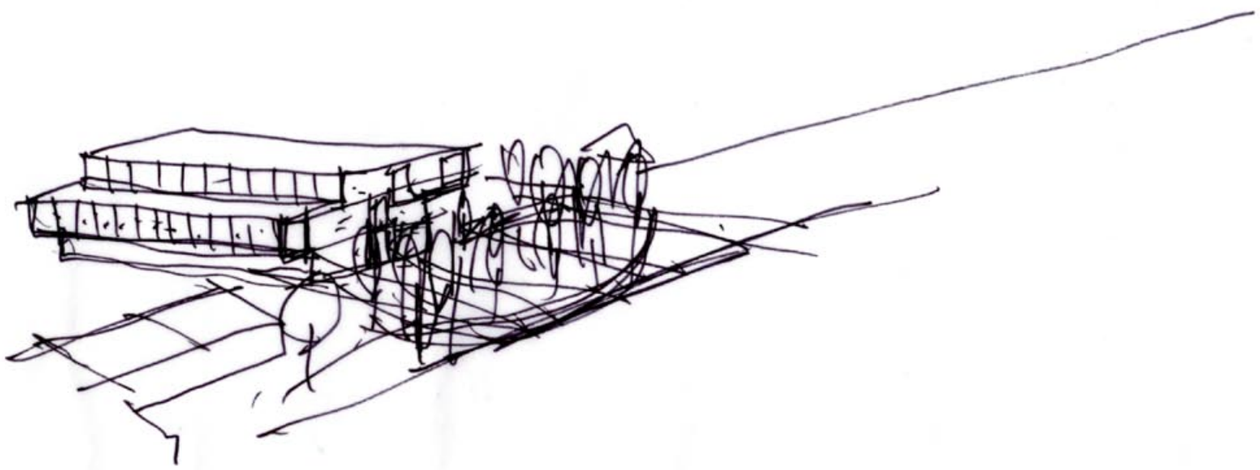

Inleiding

We zoeken en vinden voor iedere ontwerpopgave een zo specifiek mogelijk antwoord. De start van elk ontwerpproces is een grondige kennismaking met de opgave door een analyse van vier belangrijke aspecten. Het kijken en luisteren naar de plek, het programma van eisen, de wens en cultuur van de opdrachtgever en gebruiker, en het zoeken naar onzichtbare elementen zijn van belang om een zo goed mogelijk beeld van de opgave te krijgen en deze volledig eigen te maken.

Iedere ontwerpopgave benaderen we vanuit de geschiedenis en betekenis van de locatie; het cadeau van de plek. Het is voor ons belangrijk om zo de essentie achter de alledaagsheid van de omgeving te ontdekken. Door de vondst van de eigenheid van de plek, het karakteristieke van de wens van de opdrachtgever en de uniciteit van verscholen bestaande betekenissen ontstaat een nieuw beeld dat leidt tot een unieke architectonische vertaling.
De ontdekking en analyse van deze uitgangspunten is een creatief proces dat leidt tot het poëtisch specifieke antwoord op de opgave.

Het navolgen van een stijl is geen expliciet doel hoewel er een herkenbare architectuur ontstaat; de beproefde werkwijze is niet direct aanwijsbaar maar wel een constante factor die een van buiten opgelegde signatuur voorkomt en een van binnenuit bepaalde – vanuit de opgave zelf – esthetiek bewerkstelligt, die zowel een innovatieve verschijning alsook een bijzondere betekenis heeft. Op deze wijze krijgt elk gebouw gelaagdheid, komt ruimte tot leven en ontstaat architectuur die in staat is emoties teweeg te brengen. Licht en ruimte, kleur en textuur zijn de belangrijkste ingrediënten voor een gebouw dat in alle opzichten goed functioneert en waar iedereen trots op is.

Naast materialisatie en detaillering zijn flexibiliteit, duurzaamheid en toekomstgerichtheid trefwoorden die we niet uit het oog verliezen. Bovendien wordt gedurende het ontwerpproces het budget telkens getoetst. De werkwijze van het bureau maakt de gezamenlijke architectonische ambitie haalbaar en leidt tot een daadwerkelijk nieuw gebouw, als het ware een droom die landt.

De Opgave

De lokale politie Brakel staat voor de opgave achter het huidige gebouw aan de Jagersstraat, gefaseerd een nieuw politiekantoor te realiseren. Op dit moment is de politie gehuisvest in de oude Rijkswachtkazerne. Het gebouw voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Wij ontwikkelden een visie voor deze opgave. In deze visie hebben we de mogelijkheden van de locatie en het programma onderzocht. Het vormt een eerste aanzet tot verdere ontwikkeling.

De lokale politie Brakel beslaat de gemeenten Brakel, Horebeke, Maarkedal en Zwalm. Haar missie behelst in hoofdzaak actief bij te dragen tot een meer veilige en leefbare omgeving, met respect voor de democratische rechten en vrijheden. Hierbij wordt gestreefd naar optimale tevredenheid van burgers en overheden.

Een nieuw huis voor de politie in Brakel
De nieuwbouw omvat ruimte voor burelen, utilitaire lokalen, een logistiek complex en een parking voor personeel en bezoekers.

De eisen die door de bouwheer aan het gebouw gesteld worden, zijn de volgende:

- stedenbouwkundig: aandacht voor de stedenbouwkundige randvoorwaarden, passend binnen de landelijke omgeving, signaalfunctie, meerwaarde voor omgeving
- goed functioneel: functionele en efficiënte dienstverlening aan het publiek en interne werking mogelijk maken
- historische verbondenheid: geschiedenis van het huidige gebouw
- betekeniswaarde voor de bouwheer: open, transparant en sober gebouw
- betekeniswaarde voor gebruiker/bezoeker: vertrouwen en professionaliteit uitstralen
- symbool van de positieve politiehervorming
- publieke toegang vs private delen: verzoening tussen laagdrempelig en meer gesloten (zonering), openheid en vertrouwen.
- aandacht voor duurzaamheid
- gefaseerde realisatie waarbij tijdens de werkzaamheden van de nieuwbouw het huidige gebouw operationeel blijft.

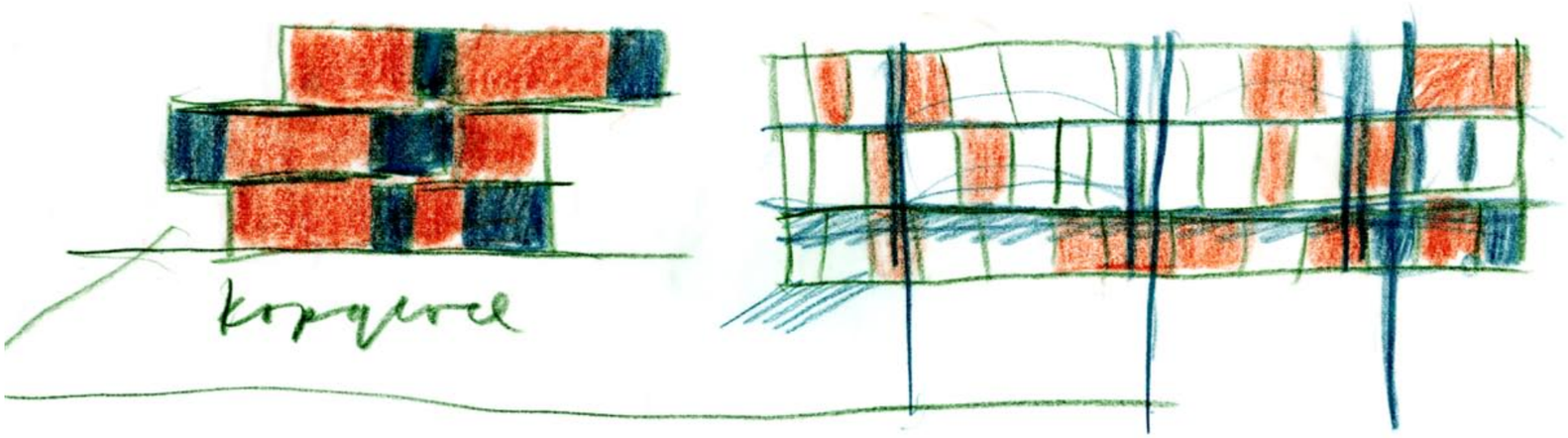

1 Lintbebouwing

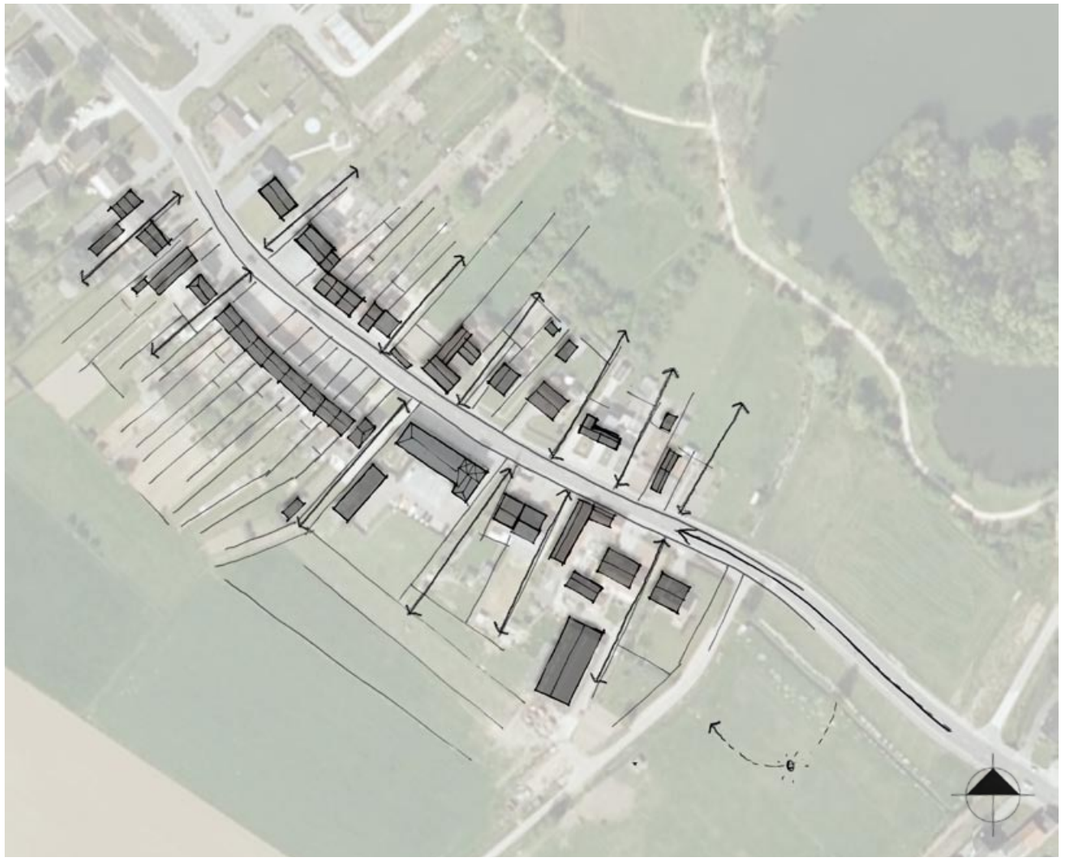

Analyse van de plek

De Plek

De huisvesting voor de lokale politie is gelegen in de gemeente Brakel, wat deel uitmaakt van de Vlaamse Ardennen.
Het is een landelijk, agrarisch gebied, met in het zuiden de Zuid-Vlaamse heuvelrij en in het noorden de Zwalmvallei. In het glooiende heuvellandschap liggen kleine dorpskernen met lintbebouwing als typerend kenmerk.

Als start van de opgave maakten we een grondige analyse van de plek. Onderstaande uitgangspunten vormen de basis van het schetsontwerp.

1 Lintbebouwing
Landelijke, kleinschalige omgeving met woonhuizen van één à twee lagen met een kap.

2 Langgerekte kavels loodrecht op de straat
Grotere gebouwen zoals schuren / boerderijen staan in de richting van de kavels, met "kop" aan de straat of verder teruggelegen.

3 Verbinding met landschap
Tussen de rijen en vrijstaande huizen door is vanaf de straat zicht naar het achtergelegen landschap.

4 Zichtbaarheid
Het huidige gebouw is door de bochten in de weg niet van veraf zichtbaar..

2 Langgerekte kavels loodrecht op de straat

3 Verbinding met het landschap

4 Zichtbaarheid, bocht in de weg

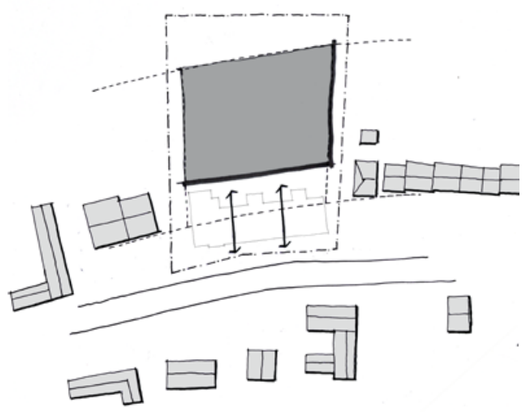

Model 1: Volume in één tot twee bouwlagen

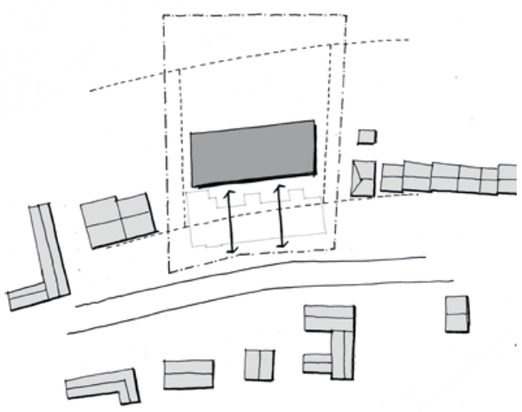

Model 2: Volume in drie bouwlagen evenwijdig aan de straat

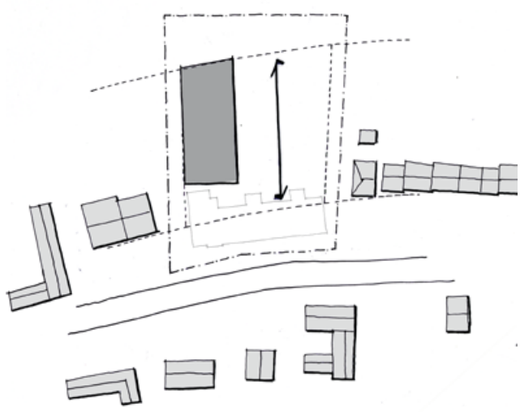

Model 3: Volume in drie bouwlagen loodrecht op de straat

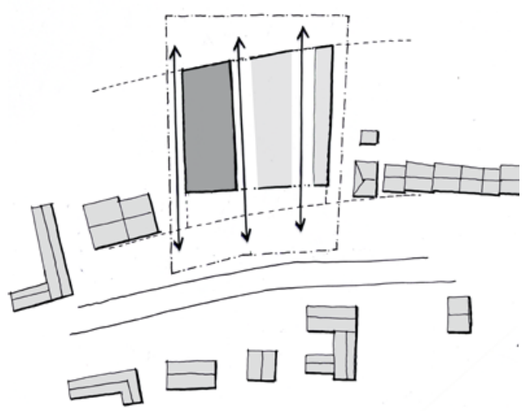

Model 3 met geïntegreerde omheining voor beveiligd parkeren en garage waarbij transparantie naar het landschap wordt gehandhaafd.

A1. uitgangspunt: massa in 3 bouwlagen op de plek

A2. terugliggende plint op de begane grond, meer afstand en ruimte tot woning

A3. overstek op de verdieping, creëren van een plek aan de parkeerzijde

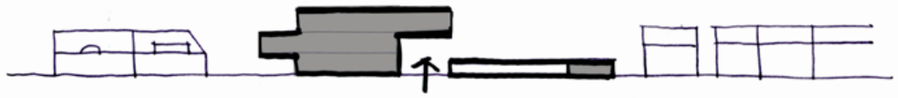

A4. parkeren wordt begrensd, transparantie wordt gehandhaafd

A geleding van het volume, massa sluit aan bij de omgeving

Het Volume op de Plek

Uitgangspunt voor het volume op de plek zijn onderstaande aspecten:

- stedenbouwkundige randvoorwaarden: 50m-lijn, bouwlijn in het verlengde woning rechts, drie bouwlagen, 4 m afstand tot de perceelsgrenzen
- fasering: gefaseerd nieuwbouw plegen is kostenverhogend, daarom is ons uitgangspunt het nieuwe gebouw in zijn geheel in één keer te realiseren.
- massa op de plek: het is van belang aan te sluiten op de landelijke, kleinschalige omgeving. Het programma op de plek is relatief groot (volume en parkeren), daarom is het naar onze mening nodig een compact gebouw te maken en een goede, goedkope oplossing te zoeken voor het parkeren
- Conclusies eigen analyse van de plek: aansluiten bij lintbebouwing en verkavelingsrichting, verbinding maken met het landschap, zichtbaarheid vergroten

Resultaten massastudie

Model 1: Volume in één tot twee bouwlagen op beschikbaar terrein, parkeren aan de Jagersstraat en in parkeerkelder of op het dak. Nadelen: parkeeroplossing is kostenverhogend, geen zicht naar landschap.
Model 2: Volume in drie bouwlagen evenwijdig aan de straat, parkeren vóór en achter het gebouw op maaiveld. Nadelen: toegang tot achterterrein, geen zicht naar landschap.
Model 3: Volume in drie bouwlagen loodrecht op de straat, parkeren naast het gebouw, omheining voor beveiligd parkeren en garage integreren. Voordelen: zicht naar landschap, goede toegang tot parkeren, past in de typerende verkavelingsrichting.

Uit deze studie komt model 3 als beste naar voren. Hierin doen we de volgende ingrepen om het volume verder te geleden, zodat de opbouw van de massa aansluit bij de omgeving:
A1. uitgangspunt: massa in 3 bouwlagen op de plek
A2. terugliggende plint op de begane grond, meer afstand en ruimte tot woning
A3. overstek op de verdieping, het creëren van een plek aan de parkeerzijde
A4. parkeren wordt begrensd waarbij transparantie wordt gehandhaafd

Situatietekening

Het Ontwerp

Situatie
In de situatietekening is zichtbaar hoe de richting van het landschap is opgenomen in de positionering van het gebouw op de kavel en in de inrichting van de buitenruimte.

Aan de Jagersstraat ligt voor het gebouw een pleintje, vrij van autoverkeer, waar bezoekers het gebouw kunnen binnengaan. Samen met de hal is dit het gezicht, het visitekaartje, van de politie. Ingericht met duurzame materialen, zitmeubilair, groenvoorzieningen, mooie verlichting en wellicht een kunstwerk van een lokale kunstenaar vormt het een fraaie toegang naar het gebouw. Het materiaal van de bestrating zou kunnen doorlopen naar de wachtzaal om het publieke karakter van het onthaal te versterken.

In de zone naast het gebouw is ruimte gereserveerd voor de benodigde parkeerplaatsen. Dit gebied is toegankelijk via een gescheiden in- en uitrit aan de Jagersstraat.
Vóór de omheinde parking van de politie is ruimte voor 5 bezoekersparkeerplaatsen, de 2 voertuigen van interventie en 6 privé-voertuigen. Binnen de omheining kunnen 16 dienstwagens en 14 privévoertuigen worden gestald. In verband met de transparantie naar het landschap en de ruimte voor groenvoorzieningen is nu alleen de zijde van de garage overdekt gedacht. Hier zijn alternatieven denkbaar.
Via de omheinde zone is het gebouw toegankelijk voor het personeel en arrestanten.

Begane grond
schaal 1:200

Plattegronden en Organisatie

Ook in de opzet van de plattegronden is de transparantie en het zicht op het landschap leidend geweest. Centraal in het gebouw ligt een gangzone met vides van waaruit zicht is naar het landschap. Hier omheen zijn alle functies gelegen. De open trappen in de vides verbinden de verdiepingen met elkaar en zorgen voor korte looplijnen. De basisopzet is als volgt: op de begane grond het publieke onthaal, een deel van de utilitaire lokalen en de arrestantenzone, op de verdiepingen de kantoren en overige utiliaire lokalen.

Begane grond
Via het plein komt het publiek binnen in de hal. Vanaf de balie is er goed zicht op de ingang en de wachtruimte. Vanuit de hal zijn de publieke verhoorruimtes direct toegankelijk voor het publiek. De inkomhal is verbonden met de politiezone door middel van een gecontroleerde toegang, slechts toegankelijk voor publiek onder begeleiding.
In de politiezone bevinden zich dichtbij de dienstingang voor het personeel de kleedruimten en wapenkamer. Lift en trappen zijn strategisch gepositioneerd ten opzichte van de publiekshal en dienstingang.
Via een eigen ingang komen arrestanten binnen in het cellencomplex waar ook enkele verhoorkamers zijn gelegen. Het heeft een interne trap, waarover arrestanten direct naar de bovengelegen verhoorkamer van de recherche kunnen worden geleid.

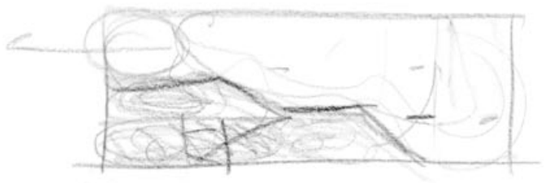

eerste schets voor de langsdoorsnede: open trappen in de vides verbinden de verdiepingen met elkaar, zicht naar het landschap

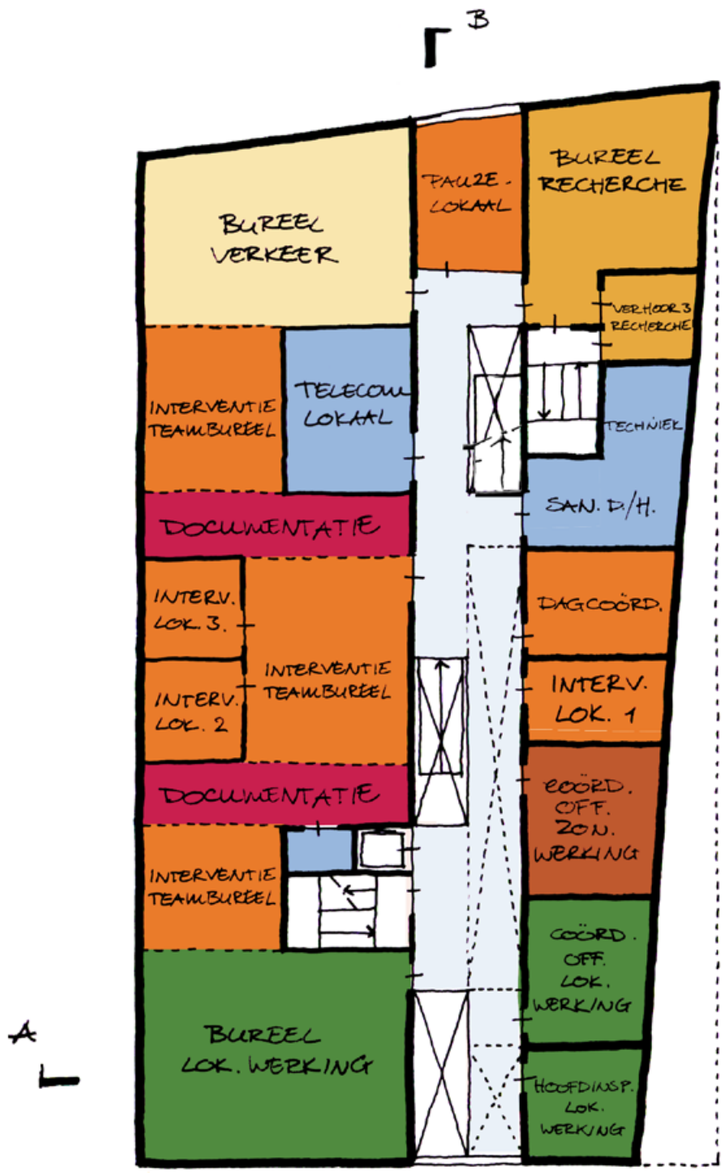

Eerste verdieping
schaal 1:200

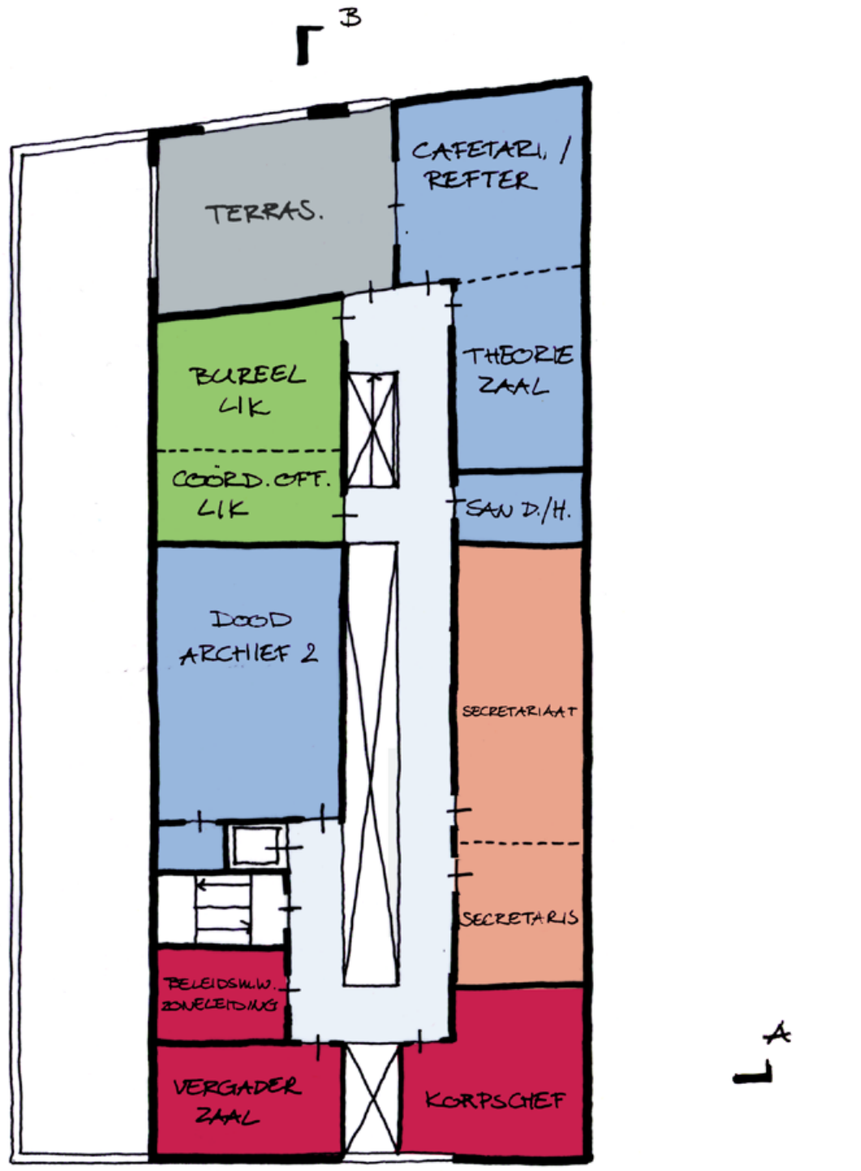

Tweede verdieping
schaal 1:200

Eerste verdieping
De organisatie op de eerste verdieping is gedacht in twee zones: een zone voor aparte kantoren voor coördinatoren-officieren en een zone met een flexibel kantorenlandschap voor de teamburelen van de lokale en zonale werking. Deze kunnen geheel of gedeeltelijk van elkaar gescheiden worden door middel van (schuif)wanden of kastenwanden. Hierdoor kan de ruimte worden afgestemd op de teamsamenstelling en groei en krimp van de organisatie opvangen.
Centraal bij de open trap naar de begane grond is het bureel voor de functionaliteit Interventie gedacht, in verband met een snelle verbinding met buiten. Verkeer en Lokale werking liggen op de beide koppen van het gebouw. Er zijn echter verschillende indelingen mogelijk, afhankelijk van de wensen van de bouwheer.

Tweede verdieping
Op de tweede verdieping ligt aan de zijde van de Jagersstraat het bureel van de korpschef en de vergaderzaal, dichtbij het centrale trappenhuis en de lift. Tevens bevindt zich hier het bureel voor het secretariaat en het LIK. Aan de zuidzijde ligt het cafetaria dat te koppelen is aan de theoriezaal en toegang heeft tot het dakterras.

publiek en leveranciers

politie

arrestanten

Zonering

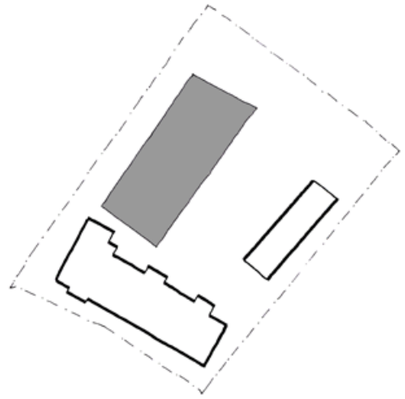

fase 1: nieuwbouw politiekantoor

fase 2: verhuizen personeel naar nieuwbouw, sloop bestaande gebouwen

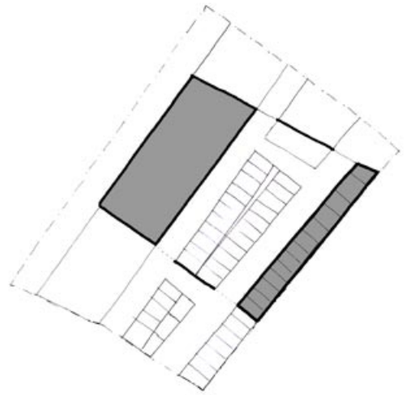

fase 3: bouw garage en aanleg buitenterrein

Fasering

Zonering en Fasering

Zonering

In naastgelegen schets zijn de publieke zone, de werkzone voor het politiepersoneel en de arrestantenzone weergegeven. In deze zonering is door ons rekening gehouden met de verschillende relaties: tussen politie en publiek is er een relatie én tussen politie en arrestanten. Arrestanten en publiek zijn geheel gescheiden van elkaar.

Fasering

De nieuwbouw kan op de volgende manier gefaseerd worden uitgevoerd:
Fase 1: Het nieuwe politiekantoor wordt gebouwd achter het bestaande pand. De personeelsleden blijven werkzaam in het huidige gebouw.
Fase 2: De personeelsleden verhuizen naar de nieuwbouw. Het oude gebouw wordt afgebroken.
Fase 3: De garage wordt gebouwd en het buitenterrein wordt aangelegd.

referentie voor de gevel

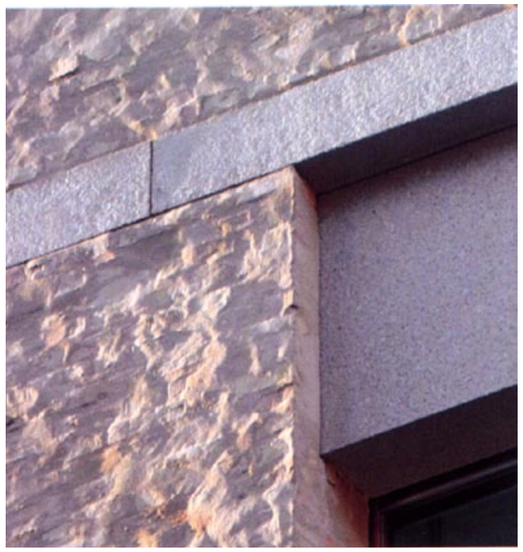

horizontale banden en een lichte baksteen, refererend aan de oude rijkswachtkazerne en de hoeves in de omgeving

glas voorzien van een print voor meer privacy

Vormgeving en Materialisatie

Het nieuwe politiekantoor is een geleed volume dat door de elegante overstekken slank op de plek oogt en aansluit bij de bouwhoogten van de naastgelegen woningen.

De horizontale banden in de gevel, met daartussen metselwerk en glas, verwijzen naar de oude rijkswachtkazerne. Als basismateriaal kozen we voor een lichte baksteen, refererend aan de witte gevels van de veel voorkomende hoeves in Brakel en omgeving.
Door glas en metselwerk penanten af te wisselen kan optimaal voldaan worden aan de vraag om een open, laagdrempelige structuur in combinatie met een meer gesloten concept. Het glas wordt waar nodig voorzien van een print om de privacy te vergroten. De print zou ontworpen kunnen worden door een kunstenaar of het zou een abstracte foto kunnen zijn van de mensen die in het gebouw werken of een afbeelding die verwijst naar de natuur en het landschap.

noordgevel: afwisselend meer gesloten en open delen, naturel glas of voorzien van een print
schaal 1: 200

westgevel en doorsnede over besloten parking

zuidgevel
gevels schaal 1:200

overstek aan de oostzijde

oostgevel: ritmiek van de penanten
schaal 1:200

zicht vanaf de inrit naar de bezoekersingang

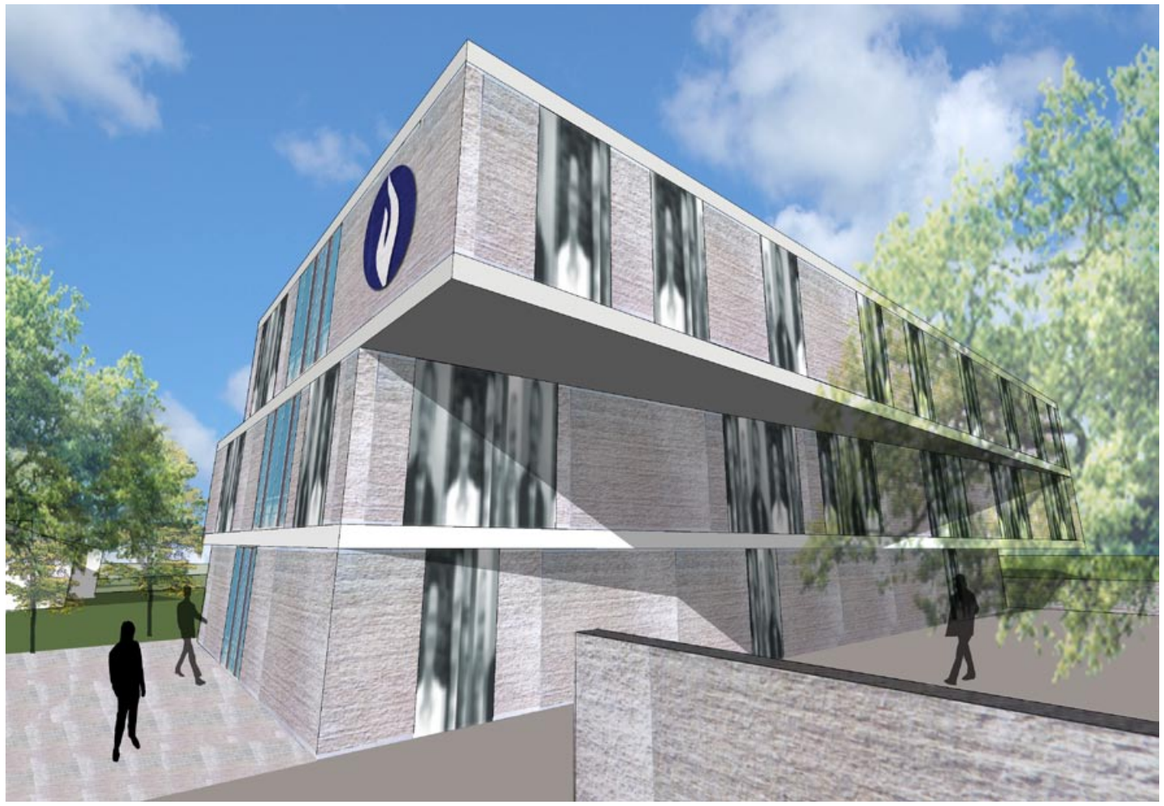

een geleed volume

doorzicht naar het landschap

Doorsneden

dwarsdoorsnede AA

langsdoorsnede BB: lichtkoepels brengen daglicht tot de begane grond

doorsneden schaal 1:200

Interieur van de Politie

Onthaal
De ontvangsthal is een uitnodigende, overzichtelijke ruimte. Hier worden burgers door de politie op professionele wijze te woord gestaan aan de publieksbalie en in de verhoorkamers. Het is daarom een representatieve ruimte met een sfeervolle inrichting en een open uitstraling. Door de transparantie naar boven kan een glimp worden opgevangen van de bovengelegen verdiepingen. Evenzo brengt de vide daglicht in de hal. Het gebruik van kleur en duurzame materialen geven de hal een eigen identiteit die past bij de cultuur van de politie Brakel.
Door de verschillende gradaties van transparantie in de gevel is de toegang laagdrempelig terwijl tegelijkertijd de wachtruimte een besloten karakter heeft en wachtende bezoekers uit het zicht van passanten zijn.
Op deze manier faciliteert de publiekshal een optimaal contact tussen politie en burger en worden service en kwaliteit van werken gestimuleerd.

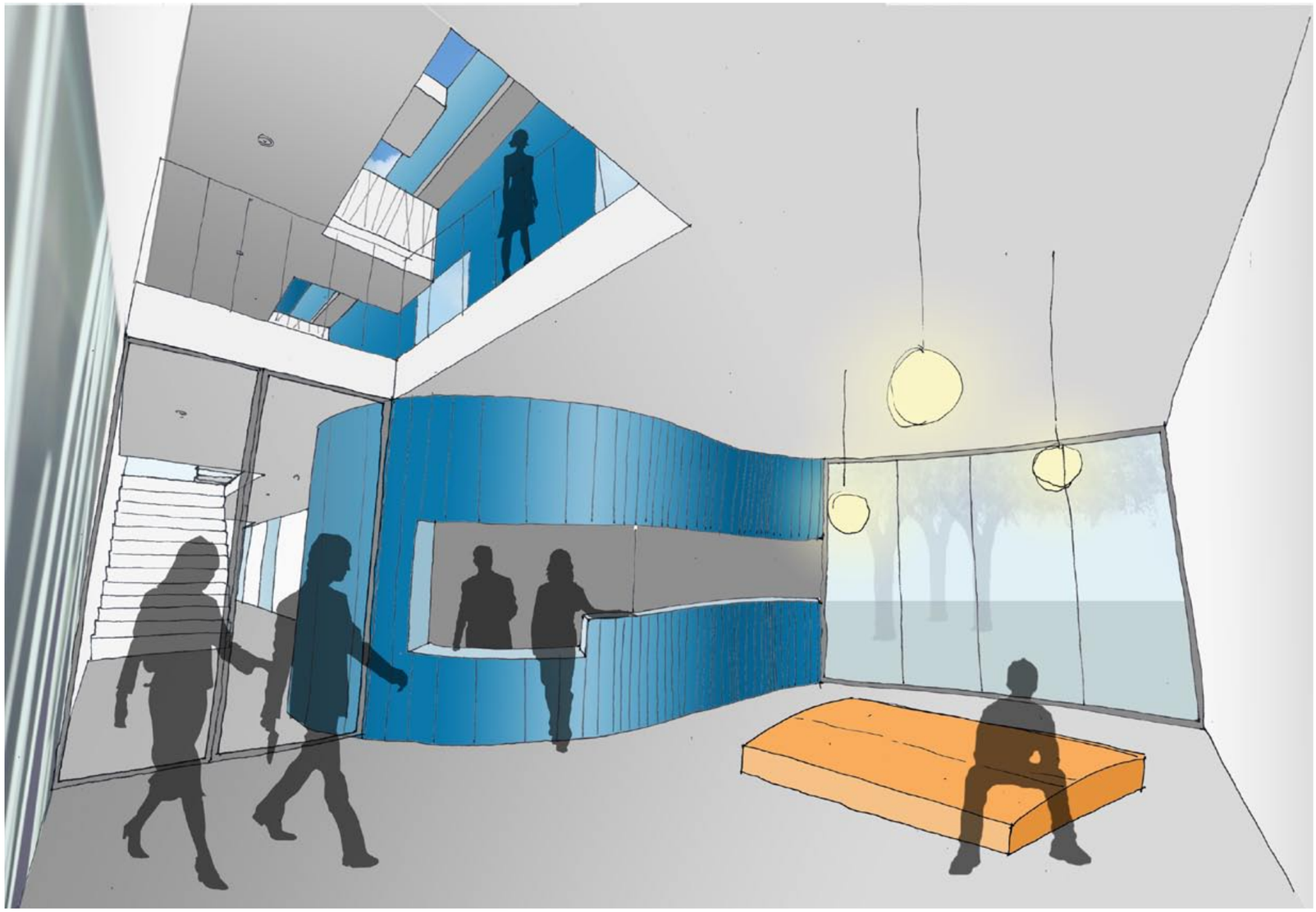

impressie van de hal, een uitnodigende, representatieve ruimte

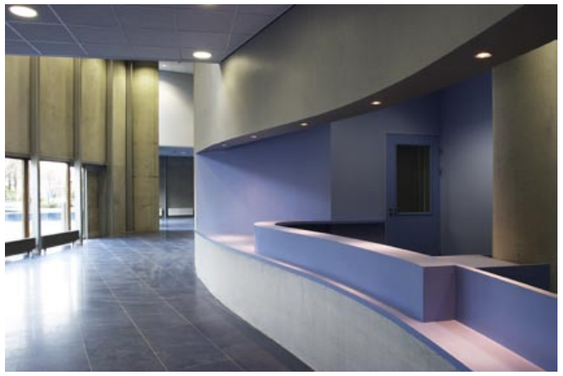

referentie voor de balie

beeld van de gangzone op de eerste verdieping: transparantie en relatie tussen de functionaliteiten

Kantoren

De gebouwde omgeving heeft invloed op mensen zoals mensen invloed hebben op elkaar. Het gebouw vormt en ondersteunt het politiepersoneel in hun prestaties. We willen daarom een gebouw maken waar mensen zich prettig voelen. Dit wordt mede bepaald door aspecten als daglicht, ruimte en binnenklimaat. Zowel met architecturale middelen als met de keuze voor installaties en bezonning worden werkplekken geoptimaliseerd. Door de noord-zuid oriëntatie van het blok krijgen de kantoren aan de oost- en westzijde vrijwel gelijke daglichttoetreding. Daarnaast brengen daklichten het daglicht via de vides in de gangzones tot aan de begane grond. Door deze vides is er een visuele relatie tussen de verschillende functionaliteiten. De materialisatie past bij de ambitie van de organisatie. Het gebouw fungeert zo als symbool van de organisatie voor de medewerkers; betrouwbaar, zakelijk maar ook een stimulerende en dynamische werkomgeving.

referentie voor de vides met open trappen en werkomgeving

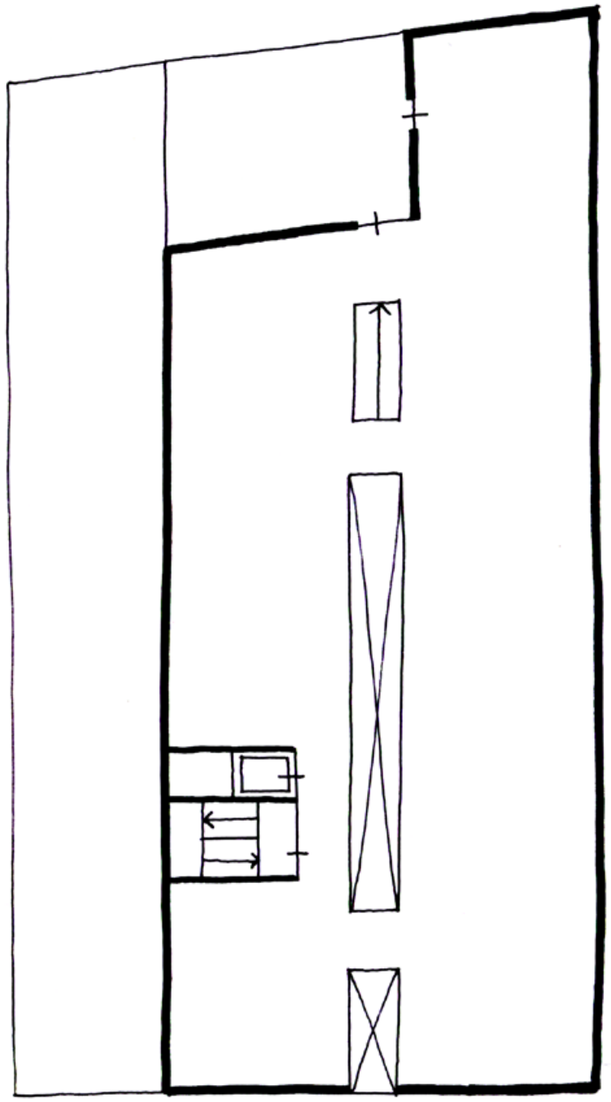

basisplattegrond 2e verdieping

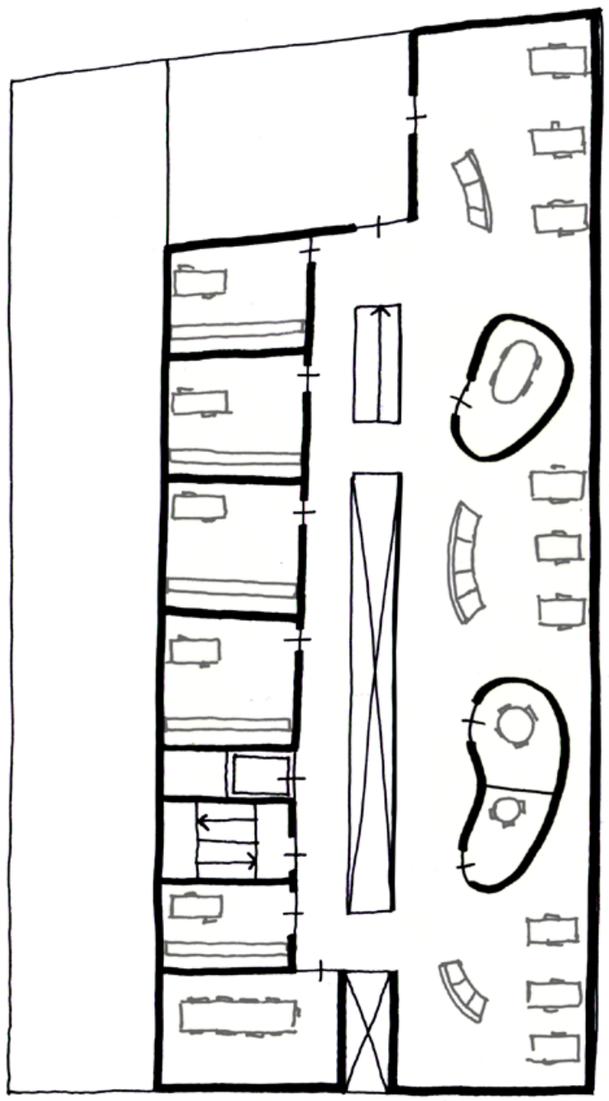

voorbeeld alternatieve indeling 2e verdieping

Flexibiliteit

Uitgangspunt is een kantoorconcept dat optimaal aansluit bij de werkwijze van de politie en toekomstige verandering kan opnemen.

Binnen de huidige opzet van de plattegronden is het mogelijk diverse kantoorconcepten te realiseren, nevenstaand is een alternatieve indeling. Er kunnen dichte kamers aan de gevel worden gemaakt en spreekplekken, werkplekken en ontmoetingsplekken aan de vides worden gelegd. Flexibiliteit is gewaarborgd door de modulaire opbouw. De vrije constructie en de integratie van constructie en installaties in cominatie met de vaste kernen maken het mogelijk de indeling van het gebouw aan te passen aan veranderingen in de organisatie.

Ons bureau heeft ervaring van traditionele tot zeer innovatieve concepten, allen met een eigen signatuur. Op dit moment werken wij aan twee vernieuwende projecten waar in korte tijd een flexibel kantoorconcept wordt gerealiseerd.

referentie voor een innovatief, flexibel kantoorconcept

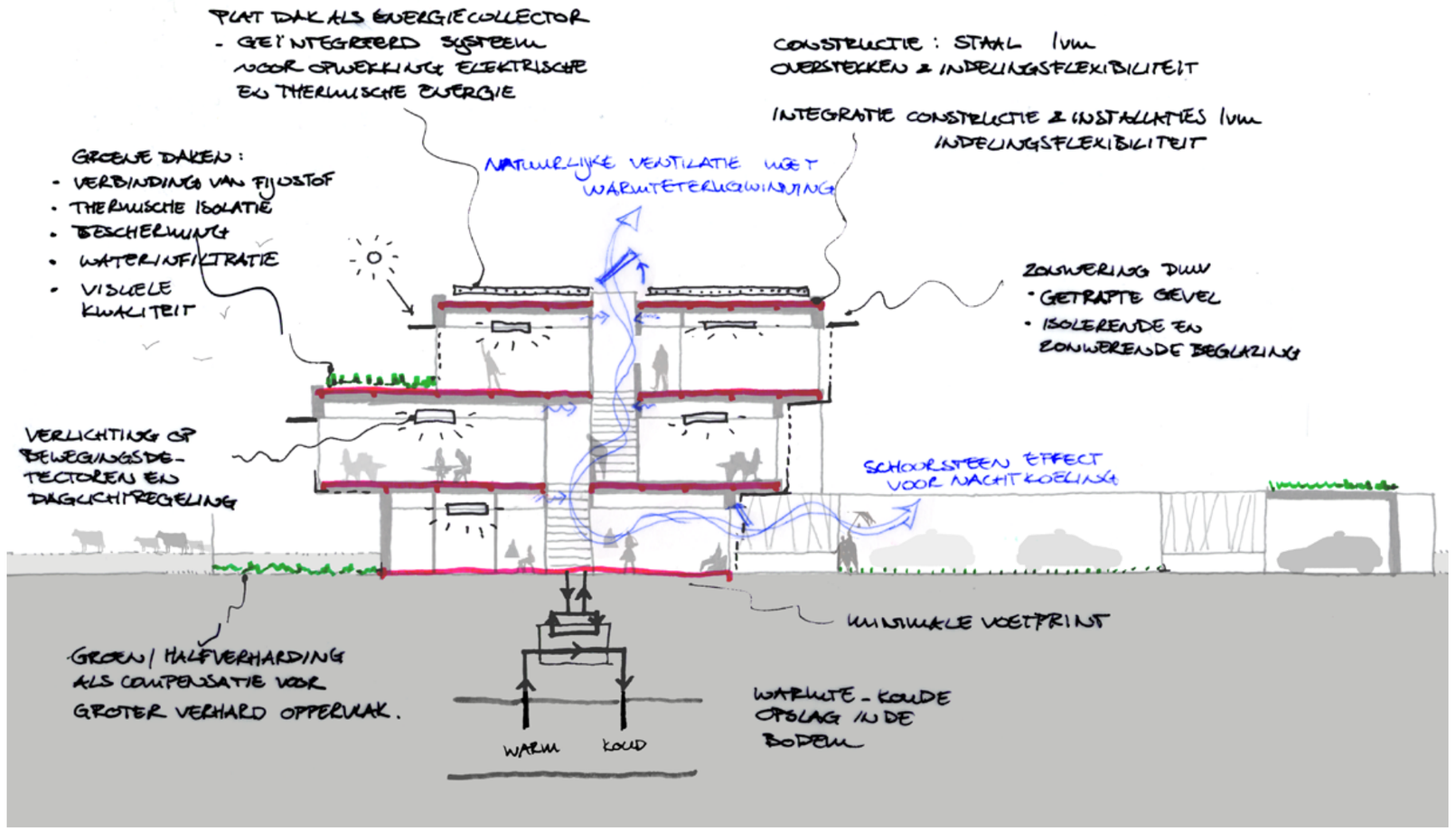

Duurzaam Bouwen

Energie
Gebruik plat dak als energiecollector voor duurzame energieopwekking. Onzichtbare geïntegreerde buizenregister en PV-cellen nemen geen extra ruimte in beslag. Zorg voor verlaging van de EPC waarde. Het biedt de mogelijkheid om een energieneutraal gebouw te realiseren. Er is ook een mogelijkheid om warmte-koude-opslag in de bodem toe te passen. Hybride ventilatie toepassen: altijd natuurlijk ventileren wanneer mogelijk, anders mechanisch ventileren met warmteterugwinning. Energiebeheersingssysteem toepassen: maakt gebruikspatroon inzichtelijk en kan invloed op gedrag van gebruiker hebben.

Constructie
Gebouw zo compact en licht mogelijk maken. Gebruik van minder materiaal is voor het milieu minder belastend. Open staalconctructie ivm flexibiliteit.

Licht
Gevels met overstekken fungeren als zonwerende luifels. Beglazing is isolerend en zonwerend, zo nodig buitenzonwering toepassen. Kunstverlichting op bewegingsdetectoren en daglichtregeling.

Lucht
Gevels uit onderhoudsvrije materialen die lang meegaan: baksteen en aluminium kozijnen. Gebruik schoorsteeneffect van centrale ruimte om 's nachts te koelen.

Water
Dakoppervlakte gebruiken om regenwater op te vangen. Regenbuffering. Dit water is te gebruiken voor sanitair. Het water op het dak zorgt voor koeling aan zuidkant van het gebouw in zomersituatie. In gebouw waterbesparende kranen en spoelreservoirs toepassen. Groendaken waar in zicht voor infiltratie regenwater.

Gezondheid
Materialen worden oordeelkundig gekozen op basis van lage belasting op milieu en recyclebaarheid, bij voorkeur afkomstig uit België. Sloopafval hergebruiken of gescheiden afvoeren. De binnenomgeving wordt vervaardigd uit anti-stof en anti-allergische materialen die ook weinig onderhoud vergen. Natuurlijke ventilatie en te openen ramen zorgen voor een extra gezond binnenklimaat.

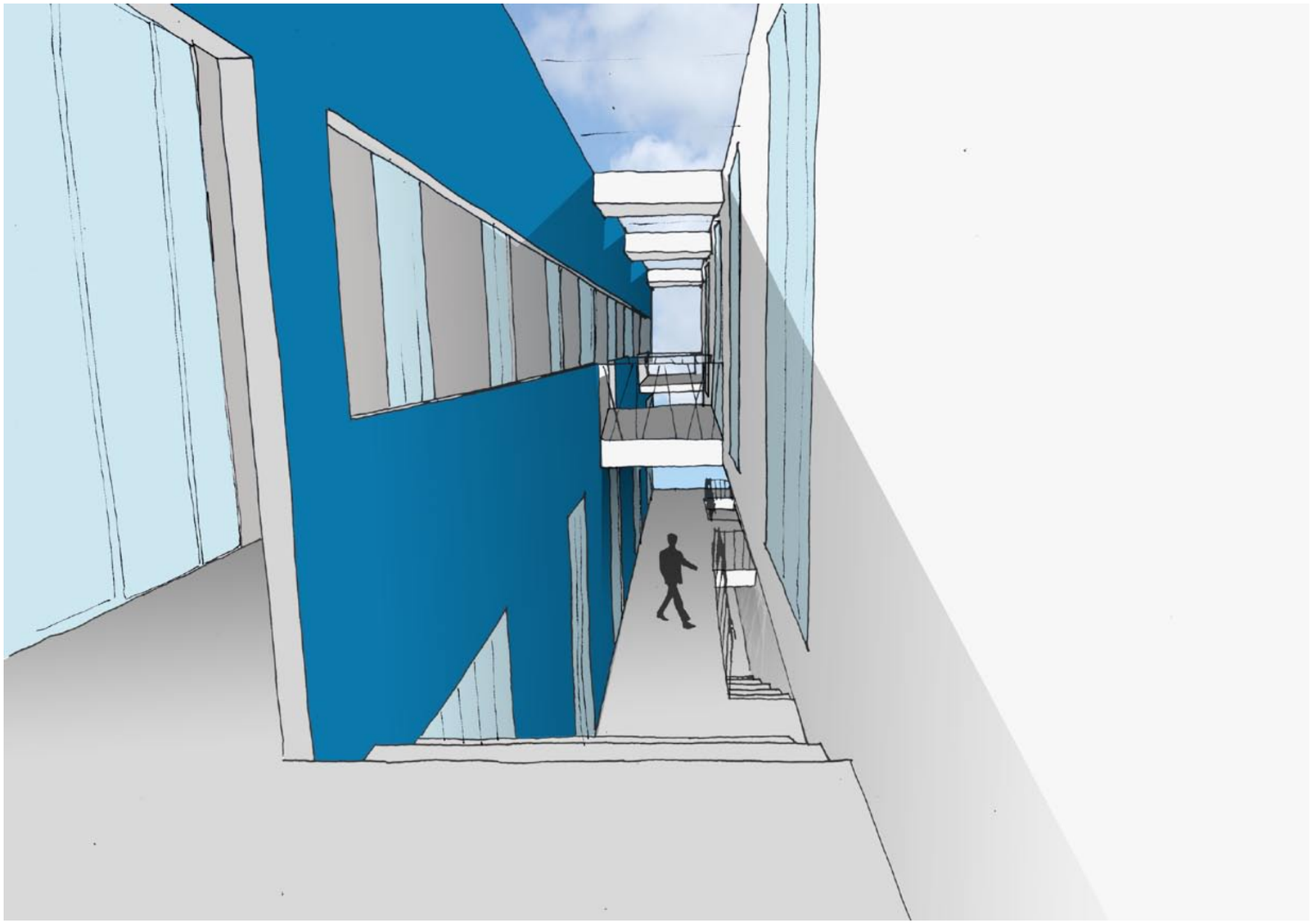

impressie van de gangzone op de tweede verdieping: een lichte, prettige en professionele werkomgeving

Aanbeveling

De politiezone Brakel heeft een prachtige, landelijke locatie ter beschikking. Met de nieuwbouw heeft de politie de kans om een gebouw te realiseren dat optimaal functioneert, waar het politiepersoneel graag werkt en dat laagdrempelig is voor burgers. Voor ons als architecten een bijzondere en uitdagende opgave waar we graag en vol enthousiasme aan werken.

Dit plan is een eerste schets van onze visie op deze opgave. Een kader waarbinnen veel ruimte is voor inbreng en ontwikkeling. Deze visie is tot stand gekomen aan de hand van alle informatie die wij gekregen hebben, echter zonder dialoog met opdrachtgever en andere partijen. Graag zouden wij deze visie met de inbreng van alle betrokkenen nader uitwerken en zo een ontwerp realiseren dat past binnen de cultuur van de politiezone Brakel, een gebouw waar alle betrokkenen trots op zijn.